

METRYKA TEFSIRU Z OLITY (1723 r.)

Miejsce przechowywania: zbiory prywatne, Litwa

Kopie: skany rękopisu są w posiadaniu wykonawców projektu *Tefsir*

Symbol: TAL

Datowanie (bezpośrednie): 1723 r. i 1836 r. – por. „Od narodzenia Jsi Proroka 1723. roku Dopisany ten Sty Tiefsyr, a Poprawiony przez Jbrahima Januszewskiego Jmama Winksznupskiego 1836. Roku. Dnia 12-24 Sierpnia czyli augusta w Winksznupiach” (s. 485b) oraz „temu Lat 113 od napisania poprawiony” (s. 485b)

Pisarz/kopista: syn Mustafy Jzmaela Jabłońskiego, którego imię i nazwisko zapisano w kolofonie (s. 483a). Materiał tekstowy dopisywał, uzupełniał i poprawiał kolejny, wskazany w kolofonie, kopista Jbrahim Januszewski (s. 485b)

Charakter pisma: tekst czytelny, pisany przynajmniej dwoma różnymi charakterami pisma, zawierający liczne glosy o różnej chronologii. Potwierdzają to wstępna analiza językowa oraz kolofony (por. s. 485b). Część glos jest pisana łacinką

Objętość: 485 kart + I

Format: 33 x 18,5 cm

Papier: pożółkły, lekko zniszczony, w górnej wewnętrznej części wydarty, miejscami poplamiony

Oprawa: skórzana, ciemnobrązowa lub czarna, z tłoczonym ornamentem geometrycznym; zniszczona szczególnie w części grzbietowej, z klapą zamykającą, przednia okładka oderwana

Atrament: czarny oraz czerwono-brązowy miejscami poprawiany na czarny (zwłaszcza w tekście podwierszowego tłumaczenia)

Paginacja: w górnym lewym rogu numeracja arabska – zapis częściowo zdefektowany

Ilość wierszy: na stronie średnio po 8 wierszy tekstu arabskiego z jego podwierszowym tłumaczeniem

Kategoryzacja: sury – większość z nich jest poprzedzona tytułem i informacją o ilości ajetów, tworzących daną surę (dane te z reguły są umiejscowione w ostatnim wersie poprzedniej sury, co jest zgodne z notacją w rękopiśmiennych arabskich tekstach koranicznych). Sury pierwszą i drugą poprzedza zapowiedź umieszczona w ramce: „rōzzal ō xwale kṣengi ṣedm ajet’ōw” (I); „rōzzal ō krōwe dweṣce ōṣmižeṣōnt ṣeṣc ajet’ōw” (II). Ponadto sury wyodrębniono graficznie – przez wydzielenie miejsca na tzw. basmalę. Jest obecny też podział na sufry

Reklamanty: są obecne

Interpunkcja: zapisane czerwonym atramentem kropki, wskazujące granice ajatów (tylko w tekście arabskim pisanym *in continuo*)

Język: arabski (Koran), polski z elementami języka białoruskiego (podwierszowy przekład)

Osobliwości graficzno-ortograficzne: oznaczanie fonemu *a* w nagłosie za pomocą *alifu* z *fathā* i *alifu* z *maddā*; nieodróżnianie w zapisie głosek *o* oraz *u* i odzwierciedlanie ich za pomocą jednakowego znaku – *dammy* lub *wawu* z *dammā* (tylko w jednostkowych przypadkach wprowadza się *waw* z *fathā* na oznaczenie *o*), natomiast zróżnicowanie zapisu tych fonemów za pomocą *wawu* z *dammā* i *wawu* z *fathā* jest obecne w ostatnich surach tefsiru, które zostały dopisane 113 lat później *o*); zapis etymologicznego *ř* w najstarszej warstwie tekstu jako *r*, w glosach marginesowych zarówno jako *r*, jak też jako połączenie *rž*, a w surach dopisanych w 1836 r. jako *ž*; realizacja miękkiego fonemu *s* poprzez użycie liter *tā* lub *sīn*; przewaga litery *zā'* jako graficznego odpowiednika *z* (na uwagę zasługuje stopniowe wypieranie litery *dād* przez *zā'*); używanie na oznaczenie fonemu *t* zarówno liter *tā* jak też *tā*, przy czym *tā* występuje zwłaszcza w wyrazach obcych; stosowanie dla oznaczenia fonemu χ (ch) liter *hā* i *hā*; oznaczanie w wygłosie głoski *j* za pomocą litery *ǰ* *jā* i jej wariantu graficznego *ǰ*

Stan: dobry, z wyraźnymi śladami użytkowania

Zawartość: na s. 1 dedykacja z 1806 r. podpisana Jozefowicz; s. 2a-b, 3a wpisy w języku polskim łacinką (zapiski rodzinne); s. 3b-4b tekst arabski; s. 5a-478a tefsir; s. 478b-479b tekst arabski – spontaniczna modlitwa kopisty tzw. *du‘ā' ḥatmi al-Qurāni*; s. 480a-480b spis treści – nazwy sur i numeracja stron w tabelce; s. 481a-482a zapiski rodzinne; s. 482b-485b tefsir

oprac. JKK